iojes
www.iojes.net

International Online Journal of Educational Sciences

ISSN: 1309-2707

The Concept of Violence in terms of 100 Basic Works that are Recommended to be Read in Secondary Schools

Nail Güney

Canik Başarı University, Samsun, Turkey

ARTICLE INFO

Article History:
Received 10.05.2014
Received in revised form 14.05.2014
Accepted 25.05.2014
Available online 02.12.2014

ABSTRACT

Children's literature is a whole of written and oral works that enrich children's emotional and mental world in their life process beginning before school and continuing until their adolescence with linguistic and visual transmitters holding an artistic concern. The books are the main tools of children's literature. Children's books should not only be in coherence with language and style; at the same time it should be able to contribute to children's mental and imaginary world with their subjects, heroes, implicit and indirect messages. In this study, the elements of violence in twenty books (decided by random sampling) of 100 Basic Works prepared by the Ministry of Education for Primary and Secondary Schools have been examined. In the analysis of these works, documental analysis among qualitative analysis methods has been used. "Sentence" is accepted as the starting point of the analysis of works in terms of violence. Each work has been analyzed on the basis of sentences and the sentences containing violence have been classified quantitatively. To analyze the outcome of the obtained data, Content Analysis Method has been used. At the end of the study, it is indicated that many works including child heroes such as "The Prince and The Beggar, A Fifteen-Year-old Captain, The Treasure Island, The Kidnapped Child" frequently refer to "violence". Children books should be evaluated from the view of messages of it, characteristics of heroes, usage and aim of violence.

© 2014 IOJES. All rights reserved

Keywords:
Children's Literature, 100 basic works, violence

Extended Summary

Purpose

Violence is a fast spreading fact which is encountered in all aspects of life affecting the physical and psychological health of people. One of the most crucial reasons behind the fast spreading of violence is its multidimensionality. The Dictionary of Turkish Language Association defines violence as the level of a motion or force; intensity; rigidity; excess in emotions or behavior; using brute force instead of persuading the other side (1998: 2093). World Health Organization (2013), having the most thorough research on the issue, defines violence as the use of physical force by someone to himself, to someone else, to a group or to the society on purpose; or threatening to do so; and as a result the occurrence of injury, death, psychological damage, negative impact on development or exhaustion. Erdal (2001: 40) who has detailed works on violence defines the term as "physical or psychological damage caused by someone, a group or an organizational unity on the physical and moral integrity, property, cultural and symbolic values of a person or a community". The crucial point of these definitions is the aim of damaging the physical and psychological health of an individual, directly or indirectly, on purpose (Michaud, 1994: 8–9).

[1] Corresponding author's address: Canik Başarı University, Department of Turkish Education.
Telephone: 0362 280 10 44
e-mail: nail_guney@hotmail.com
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2014.03.016

© 2014 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

Violence in children's literature is an important issue in the world literature. D'Arezzo and Thompson (2006: 336), Koehnecke (2001) and Moustakis (1982) express that violence in children's books is a widespread but ignored issue. D'Arezzo and Thompson (2006: 336) state that very little has been written on violence in children's literature until 2010, and those written on the topic are not beyond bibliographical data. Citing the works of Ames and Pitchers, Moustakis (1982) pointed out that violence is a quite widespread theme especially among the stories created by children.

The research done on 100 basic books dealt with the evaluation of vocabulary acquisition in these books (Akçay, 2009), the consideration of the general aims of teaching Turkish language and literature (Özer, 2012), the evaluation of moral issues in novels and stories in terms of education (Kızılkaya, 2012), the assessment of whether the messages in translated books are appropriate for the secondary school students (Yurtseven, 2011), syntax (Tenekeci, 2011), the appropriateness of the books to target group (Ulutaş, 2011) and values teaching (Şen, 2007). We know of no study which deals with violence in these books. Thus, the aim of this research is to determine the elements of violence involved in 20 books that are selected from 100 basic works.

Method

This research aims at describing the elements of violence involved in 20 books selected from 100 basic books by using scanning model. The data consists of 20 books which are randomly selected from the list of 100 basic books advised for primary and secondary school students by Ministry of National Education. Books are published by Zambak Publishing House for secondary school children under the authority of related committees of the Ministry. 20 books that are selected as data have been examined on sentence base. The number of sentences which involve elements of violence are given.

Results

Here is the violence that is mostly used among analyzed books: On Beş Yaşında Bir Kaptan, Define Adası, Prens ve Dilenci, Kaçırılan Çocuk. Another remarkable common ground is, child heroes are ahead. To analyze data deeply there are these headings: violence term, physical violence, psychological violence and economical violence.

In analyzed stories children and women are exposed to physical violence. Prens ve Dilenci, Siyah İnci, Çocuk Kalbi, Gümüş Patenler and On Beş Yaşında Bir Kaptan are the books. Children in groups are mostly exposed to psychological violence. The places that they are exposed to violence are their home and school. Psychological violence are mostly used in Prens ve Dilenci, Çocuk Kalbi, Küçük Erkekler ve Küçük Kadınlar. Economic violence is seen as slavery in books. Economic violence are mostly used in Tom Amcanın Kulübesi, Robinson Kruzo and Kaçırılan Çocuk. Sexual violence is just seen in Vatan Yahut Silistre and Hacı Murat books.

Discussion

The book is a fictive world which enables children for imaginary thinking, where they internalize the overt or covert messages of the book via identification. Struggles, values, ideas and characters in this world find their places directly in children's world. Books for children should leave positive effects in children's world. Children internalize the messages in the books in the same way with those coming from other media tools (Mission, 1998: 53). Especially, believable child protagonists cause readers to develop empathy. Characters help children to understand the dynamics of the society. Moreover, books help children to explore themselves and their feelings inside (Berk: 2002: 373).

Today, violence is a growing fact existing in all aspects of our society and our world. Every day, many children are exposed to violence or witness it (D'Arezzo and Thompson: 2006:345). Many researches indicated that watching violent content on TV has negative effects such as developing aggressive behavior, desensitization towards violence, being afraid of the world and accepting violence as a way of solution. Spreading of violence in society causes the decrease in social production, the sharp increase in treatment costs, weakening of moral values of the society, loosing of social links and the occurrence of social anomaly (Mutlu, 1997). Children are the most disadvantageous group which is influenced by violence. The examples that children encounter on TV broadcasts, books or movies may cause them accepting violence as a legal and effective tool during their period of personality development.

Conclusion

This study is based on the criteria defined in Sever (2013), Göka and Türkçapar (2013); Birimoğlu (2012) for character education. These criteria involve the negative examples that should not be contained in children's books. As a result of the study, it is observed that child characters are exposed to physical, psychological and economic violence. The characters who are exposed to violence are usually protagonist. The books which involve the child protagonists, such as "A Captain at Fifteen, The Prince and the Pauper, Kidnapped, Treasury Island, Little Men" often refer to violence. The reason why violence is highlighted in children's literature is connected to the fact that the duties of ideal man have been highlighted in books after the 19th century by Nimon (1993). Violence is an approved tool for doing one's ideal behaviors as duties.

Suggestions

In order to remove the possible negative effects of violence involved in books, we suggest that:

- Children's books should be examined for not only language and style, but also for their plot, the structure of characters and the messages given. This process can be operated via Research Centers for Children's Literature.
- Violence should not be defined as a tool for achieving the objectives.
- Violence should not be legalized.
- During the examination of books, health specialist, managers of education, teachers and psychologists should be consulted.

Ortaokulda Okutulması Tavsiye Edilen 100 Temel Eserde Şiddet Ögesi

Nail Güney

Canik Başarı Üniversitesi, Samsun, Türkiye

MAKALEBİLGİ

Makale Tarihçesi:
Alındı10.05.2014
Düzeltilmiş hali alındı14.05.2014
Kabul edildi25.05.2014
Çevrimiçi yayınlandı02.12.2014

ÖZ

Çocuk edebiyatı; okul öncesinden başlayan yetişkinlik dönemine kadar uzanan yaşam aralığında, çocukların dilsel gelişim ve bilişsel yeterlik düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce evrenlerini sanatsal endişe taşıyan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren yazılı ve sözlü eserlerin bütünüdür. Çocuk edebiyatının en temel aracı kitaplardır. Çocuk kitapları, sadece dil ve üslup yönünden uyum göstermemeli; aynı zamanda konusu, kahramanı, verilen örtük ve dolaylı mesajlarıyla da çocuğun düşünce ve hayal evrenine katkıda bulunabilmelidir. Bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığının ilk ve ortaokul öğrencilerine yönelik hazırladığı 100 Temel Eser'den seçkisiz örnekleme yoluyla belirlenmiş yirmi kitaptaki şiddet unsurları incelenmiştir. Eserlerin incelenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Eserlerin şiddet yönünden incelenmesinde hareket noktası olarak "cümle" kabul edilmiştir. Eserler cümleler düzeyinde tek tek incelenmiş, şiddet içeren cümleler sayısal olarak tasnif edilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde İçerik Analizi Yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonunda çocuk kahramanların yer aldığı "Prens ve Dilenci, On Beş Yaşında Bir Kaptan, Define Adası, Kaçırılan Çocuk" gibi eserlerin şiddete sıkça gönderme yaptığı belirlenmiştir. Çocuklara yönelik eserler içerdiği mesajlar, kahramanın kişilik özellikleri, şiddetin kullanım biçimi ve amacı açısından değerlendirilmelidir.

© 2014 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:
Çocuk edebiyatı, 100 temel eser, şiddet.

Giriş

Şiddet, yaşamın her alanında karşılaşılan, insanların fiziksel ve ruhsal sağlığını bozan ve hızla yayılan bir olgudur. Şiddetin önlenemez artışının en önemli nedenlerinden biri onun çok boyutlu olmasıdır. Türk Dil Kurumunca şiddet (1998: 2093) "Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğinlik, sertlik, duygu ve davranışta aşırılık, karşıt görüşte olanları uzlaştırma veya inandırma yerine kaba kuvvet kullanma" olarak tanımlanır. Şiddetin etkileri üzerinde en kapsamlı çalışmaları yapan Dünya Sağlık Örgütü (2013) ise şiddeti "kişinin kendisine veya başka birisine, bir gruba ya da topluma karşı fiziksel gücünü istemli olarak kullanması ya da tehdit etmesi ve bunun sonucunda yaralanma, ölüm, psikolojik zarar görme, gelişiminin olumsuz etkilenmesi ya da tükenme durumunun ortaya çıkması" olarak ortaya koyar. Şiddet üzerinde derinlemesine çalışmalar yapan Ergil (2001: 40) şiddeti "Bir kişi ya da topluluğun, fiziksel ve ahlaki bütünlüğüne, mülkiyetine, kültürel veya sembolik değerlerine karşı, herhangi bir birey, grup ya da örgütlü bütünlük tarafından verilen fiziksel ve/veya psikolojik zarar" olarak tarif eder. Şiddet üzerine yapılan tanımlarda dikkat çeken nokta kişinin beden ve ruh sağlığının bilinçli olarak doğrudan ya da dolaylı olarak (Michaud, 1994: 8–9) bozulma çabasıdır.

Şiddetin varlığının bariz şekilde ortaya konulduğu yerlerden birisi televizyon yayınlarıdır. Yalçın (2012) çalışmasında televizyon yayınlarında şiddet unsurlarını incelemiştir. Çalışmasında, çocukları zarara maruz kalan en önemli kitle olarak ifade eder. Televizyon kanallarında ortaya konan şiddeti izleyen çocukların, şiddeti normal bir davranış veya tepki olarak kabul edeceklerini açıklar. Avcı (2006) çalışmasında televizyon yayınlarındaki şiddetin öğrenilen bir davranış olduğunu dile getirir. Ayrancı, Köşgeroglu ve Günay (2004) da çocukların televizyonu en çok seyrettiği saatlerde gösterilen filmlerdeki şiddet düzeyini incelemiş; bu zaman diliminde televizyon programlarında yoğun olarak şiddet içeren

[2] Sorumlu yazarın adresi: Canik Başarı Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü
Telefon: 0362 280 10 43
e-posta: nail_guney@hotmail.com
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2014.03.016

© 2014 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

sahnelerin var olduğunu ortaya koymuştur. Televizyon yayınları ve şiddet üzerine en kapsamlı çalışmalardan biri Mutlu'nun (1997) araştırmasıdır. Mutlu (1997), televizyon programlarındaki şiddet ögesinin çocuklar tarafından benimsendiğini ve çocukların şiddeti günlük hayatlarında kullandıklarını öne sürer.

Bandura'nın (1986) öğrenme kuramına göre araçlar gözlemsel, dolaysız ve simgeseldir. Çocukların televizyon programları aracılığıyla alımladığı şiddet, gözlemsel bir öğrenmedir. Simgesel öğrenme ise dil aracılığı ile gerçekleşir. Bu tür öğrenmelerdeki en önemli araç kitaplar, daha özelde ise çocuk kitaplarıdır. Yavuzer'e (2004) göre kitap; çocuğun zihinsel, duygusal ve sosyal gelişiminde önemli bir uyarandır. Gelişim süresi içinde çocuk, kendine özgü bir kişiliğe sahip olan bir bireydir. Çocuğun yetişkin insandan farklı oluşu sadece bir basamak farkından değil aynı zamanda nitelik ve zihniyet farkından gelmektedir. Çocuk, 'eksik bir yetişkin' değil zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal gereksinimlerini tamamlamak isteyen, kelimenin tam anlamıyla bir 'kişi'dir. Bu nedenle çocuk kitaplarının hazırlanmasında, çocuğun kişiliğinin, içinde bulunduğu büyüme olgusunun ve gelişiminin çeşitli evrelerinin sürekli olarak göz önünde bulundurulması gerekir. Bir kitabın çocuğun ilgisini çekmesi için, o kitabın bazı gereksinimlere yanıt vermesi gerekmektedir. Bu gereksinimlerin başında sevgi gelir. Bu nedenle çocuk kitaplarının sadece dil ve üslup açısından hitap ettiği kitleye uygunluğu yeterli değildir. Eserlerde açık veya örtülü olarak verilen fikirler, karakterler ve onlar aracılığıyla çocuğun benimseyeceği değerler de hedef kitlenin psikolojik, sosyal ve zihinsel dünyasına uygun olmalıdır. Ayrıca eserlerde özellikle karakterlerin davranış biçimleri çocuğun duygu ve düşünce evrenine olumlu katkılar yapabilmelidir. Sever (2013: 65), çocuk doğasına ve gelişim özelliklerine uygun olmayan metinleri ve güdümlü yayınları önemle izlenmesi gereken bir konu olarak ifade etmiştir.

Çocuk kitapları, çocuğun duygu ve düşünce dünyasına doğrudan hitap eden eserlerdir. Eserlerdeki karakterler, davranış biçimleri, örtük veya açık olarak verilen mesajlar çocuk tarafından alımlanır. Yalçın (2012) ve Mutlu (1997)'nun televizyon programlarındaki şiddet ögesi için dikkat çektiği hususlar, çocuk kitapları için de geçerlidir. Şiddetin kitaplarda yer almasının başlıca nedeni, motivasyonu güçlendirici ve heyecanı arttırıcı bir unsur olarak algılanmasıdır. Jakobson'un "Edebiyat günlük dille uygulanan örgütlü şiddettir." ifadesi şiddetin algılanış biçimini ve edebiyatta şiddetin varlığını gösterir (Aktaran: Özyer, 2002: 71). Şiddetin eserdeki sürükleyiciliği artırdığının düşünülmesi, okuyucusunu daha canlı tuttuğu fikri, Jakobson'un tezini güçlendirir. Fakat çocuk kitapları, çocukların dış dünyayı tanıma araçlarındandır. "Kurguda yer alan her kahraman, her türlü toplumsal ilişki, her türlü davranış biçimi; örtük-açık, her şekilde sunulan toplumsal ve ahlaki değer, çocuğun etkilenimleri dâhilindedir" (Cüceloğlu, 2001: 107). Şiddetin sıradan bir olgu veya doğru araç olarak gösterilmesi, şiddet kavramını yasal hâle getirir. "Hatta şiddet genellikle bir yaşam biçimi olarak benimseniyorsa sorun olarak görülmez ve sorun çözmenin bir aracı olarak onay görür" (Ergil, 2001: 40). Birimoğlu (2012) da üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında şiddetin, bir şiddete maruz kalan öğrenciler tarafından bir çözüm olarak kabul edildiğini aktarmıştır. Sever (2013: 65–66) amacına şiddet uygulayarak ulaşan kahramanların özdeşim ögesi olarak belirlendiği kitapların, çocuklarda ruhsal sorunlara açabileceğini dile getirir. Bu nedenle şiddet kavramına yer verilme şekli ve düzeyi, doğru analiz edilmelidir.

Çocuk edebiyatı ürünlerinde şiddet, dünya literatüründe de dikkat çeken bir konudur. D'ArezzoandThompson (2006: 336), Koehnecke (2001) ve Moustakis (1982), çocuk kitaplarındaki şiddetin yaygın ve göz ardı edilen bir konu olduğu ifade eder. D'ArezzoandThompson (2006: 336) çocuk edebiyatındaki şiddet üzerine, 2010 yılına kadar çok az şey yazıldığını ifade etmiştir. Bu döneme kadar yazılanların ise bibliyografi niteliğinde olduğunu aktarmıştır. Moustakis (1982) ise Ames ve Pitchers'ın çalışmalarından alıntı yaparak özellikle çocukların yarattıkları hikâyelerde şiddet temasının oldukça yaygın olduğunu vurgulamıştır.

Çocuk edebiyatı ürünlerindeki şiddetle ilgili en kapsamlı çalışmalardan biri Nimon'un (1993) araştırmasıdır. Nimon, günümüz çocuk edebiyatı ürünlerinde ilk akla gelmesi gereken soruyu, "Çocuklar için yazılmış eserlerdeki şiddetin hızlıca gözden geçirilmesi olarak tanımlar. (Nimon, 1993: 1). Eserdeki şiddeti tarihi gelişim açısından da ele alan Nimon (1993), "Royal Reader" ve History of theFairchildFamily hikâyeleri üzerinde durur. Her iki eserde karakterlere uygulanan şiddetin olumsuz örnek teşkil edeceğini savunur. Nimon'un aktardığın göre Webb (1985) şiddetin eserlerde kullanılma nedenini, kahramanı öne çıkarma çabası olarak görür. Yasif (2013)de şiddet konulu hikâyelerin ve toplumdaki uç örneklerin,

kitapların bir parçası olmasına izin verilmemesi gerektiği görüşündedir. Ona göre, şiddet içerikli eserler, çocukları cesaretlendirmekten ziyade korkutur.

Yukarıdaki araştırmacılardan farklı olarak Creasey (2013), Kidd (2005) **ve** Williams (2004), şiddetin eserlerde yer alabileceğini düşünür. Creasey'a göre (2013),çocuk kitaplarından şiddet öğelerini ayıklamak boş bir çabadır. Şiddet çocukların hayatının bir gerçeği olduğuna göre, benzer senaryolarla dolu edebi örnekler olabilir. Kidd de (2005) Creasey'in düşüncelerine paralel şekilde şiddeti inkâr etmez. Kitaplardaki şiddetin varlık sebebini "Ne de olsa 'kötü' olanın varlığını inkâr etme ya da çocuğun kötü ile karşılaşmasını engelleme lüksümüz kalmadı" olarak tarif eder. Şiddet, hayattaki yerine ilaveten okuma isteğini artırır, gerçek hayatta karşılaşılabilecek çatışma ve şiddetle baş etme yollarının kavranabilmesine yardımcı olur. Williams ise (2004: 512),öğretmenlerin ve ebeveynlerin asıl korkusunun şiddetin kitap sayfalarını aşarak sınıf ortamında patlak vermesi olduğunu söyler. Okumanın, öğrencilerin kitabın dünyasında yaşadığı, karakterlerle bütünleştiği aktif bir eylem (Lelli, 2010) olması göz önünde bulunduğunda eserlerdeki şiddet, çocukların günlük hayatlarına transfer edebileceği bir olgudur.

Şiddetin çocuk kitaplarında tespit edilme sebebi, çocuklara yönelik eserlerin yalnız dil ve üslup açısından değil aynı zamanda içerik olarak da değerlendirilmesi fikrini vurgulamaktır. Şiddet unsuru, okuyucuyu esere bağlayan pekiştireç olarak düşünülür. Fakat çocuk kitaplarının kurgusunda yer alan her kahraman, her türlü toplumsal ilişki, her türlü davranış biçimi; örtük-açık, her şekilde sunulan toplumsal ve ahlaki değer, çocuğun etkilenimleri dâhilindedir" (Cüceloğlu, 2001: 107). Karakterleri aracılığıyla şiddetin sonuca götüren başarılı bir yol olarak verildiği eserler, örtük olarak şiddetin benimsenmesine neden olabilir. Sever (2013: 65–66) bu konuya dikkat çeker. Mutlu'nun (1997) şiddet içeren programlar vasıtasıyla şiddetin çocuklar tarafından benimsendiği ve çocuğun hayatına aktardığı sonucu, çocuk kitaplarındaki şiddetin içselleştirilebileceği riskini kuvvetlendirir. Çocuk kitaplarında legal bir yol olarak sunulan şiddet, çocuğun dünyasında girebilir. Bu çalışma, çocuk kitaplarının değerlendirme kriterleri arasında, karakterlerin özellikleri ve davranış şekillerinin de yer alması gerektiğini ifade eder.

Araştırma örnekleminin 100 Temel Eser'den seçilme nedeni eserlerin okuyucuyla karşılaşabilme sıklığıdır. İlkokulda veya ortaokulda öğrenim gören öğrenim gören bir öğrencinin okuyacağı kitap, büyük olasılıkla 100 Temel Eser'den olacaktır. Öğretmenlerin, okul yöneticilerinin kitap tavsiyesi üzerine fikirleri bu liste üzerinedir. Milli Eğitim Bakanlığı listedeki kitapları "öncelikle başvurulabilecek kaynak eserler" olarak adlandırır (MEB, 2005). Bakanlık ve ilgili birimleri aracılığıyla listedeki eserlerin seçilmesinde, hedef kitlenin seviyesine uygunluğu ve içeriğine dair tüm konularda sorumluluk üstlenmiştir. Fakat kitapların tavsiye edilme amaçları arasında karakterlerin özellikleri ve eserlerin içerdiği mesajlar yer almaz.

Milli Eğitim Bakanlığı, 04.08.2005 tarihli 2005/7 numaralı genelgeyle tavsiye niteliğinde olan İlköğretim Okullarında Okutulacak 100 Temel Eser Listesi yayımlamıştır. Bu genelgede yer alan liste ile "öğrencileri dilimizin, edebiyatımızın klasik hâle gelmiş örnekleriyle tanıştırmak, onlardaki dil ve muhteva zenginliğini kavramalarını sağlamak, böylece günümüzde gelinen noktayı görmelerini temin etmek, onlarda edebiyat ve kültür tarihi fikrini oluşturmak, dil ve millet varlığı arasındaki bağı da anlamalarını sağlamak, sosyal ve kültürel değişmeleri görmelerine yardımcı olmak" hedeflenmiştir. MEB, ortak duygu ve bilincin oluşması amacıyla belirlenen 100 Temel Eser' in;

1. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerde faydalanmaları, boş zamanlarını değerlendirmek üzere öncelikle başvurabilecekleri kaynak eserler olarak tavsiye edilmesi,

2. Tavsiyesinin öğrencilerin sınıf seviyeleri ve öğretim programları dikkate alınarak zümre öğretmenler kurulunca yapılması,

3. Türkçe dersi müfredatı ile ilişkilendirilip okutulması,

4. Çoğunu okuyan öğrencilere bayrak törenlerinde ödül verilmesi,

5. Tanıtımları için konularını içeren münazara ve dinleti programlarının düzenlenmesi, dramaların hazırlanması hususlarına özen gösterilmesini (MEB,2005) vurgulamıştır.

100 Temel Eser Listesi, "ortak bir bilinç oluşturma" nın ötesinde yazılı ve görsel materyallerin son derece çeşitlendiği bir ortamda, MEB'in öğrencilere hayati öneme sahip olan okuma alışkanlığı noktasında bir rehberlik anlayışı ortaya koymasının bir ürünüdür.

100 Temel Eser üzerine yapılmış araştırmalarda kitapların kelime kazanımı (Akçay, 2009), Türk dili ve edebiyatı eğitiminin genel amaçları (Özer, 2012), hikâye ve romanlarda işlenen ahlâkî konuların eğitsel yönden değerlendirilmesi (Kızılkaya, 2012), çeviri kitaplardaki iletilerin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygunluğu (Yurtseven, 2011), söz dizimi (Tenekeci, 2011), hedef kitlenin düzeyine uygunluk (Ulutaş, 2011) ve değerler öğretimi (Şen, 2007) gibi konular işlenmiştir. Şiddet üzerinde yapılmış bir araştırmaya rastlanamamıştır. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, 100 Temel Eser listesinden seçilmiş 20 kitaptaki şiddet olgusunu belirlemektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, 100 Temel Eser içerisinden seçilmiş 20 eserdeki şiddet ögelerini belirlemeye yönelik tarama modelinde bir araştırmadır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır(Karasar, 2008: 77).

Genel tarama modelleri, çok sayıdan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2008: 79).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini Milli Eğitim Bakanlığının ilköğretim(ilk ve ortaokul) için hazırladığı 100 Temel Eser Listesi'nden seçkisiz örnekleme yoluyla belirlenmiş yirmi kitap oluşturmaktadır. Eserler, Zambak Yayınevi tarafından ortaokullar için hazırlanmış kitaplardır ve ilgili kurulların onayıyla basılmıştır.

İşlem

Eserlerin incelenmesinde doküman analizi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılan olgu, olay veya durumla ilgili bilgi içeren yazılı veya görsel materyallerin genel adıdır (Yıldırım ve Şimşek: 2006). Eserlerin şiddet yönünden incelenmesinde hareket noktası cümle olarak kabul edilmiştir. Eserler cümleler düzeyinde tek tek incelenmiş, şiddet içeren cümleler sayısal olarak tasnif edilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde İçerik Analizi Yöntemi kullanılmıştır. "İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır" (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 27). Ayrıca çalışmada geçerlilik ve güvenilirliği artırmak için şu işlemler gerçekleştirilmiştir.

- Araştırmanın örnekleminde yer alan kitaplar, iki araştırmacı tarafından okunmuştur. Okumalar sonunda ortaya çıkan veriler, birbirleriyle karşılaştırılmış, yorumlanmış ve sorgulanmıştır.
- Araştırmada elde edilen veriler, mümkün olduğu kadar doğrudan okuyucuya sunulmuştur. (Aktarılabilirlik /Dış geçerlilik)
- Elde edilen veriler, okuyucuya alıntılar şeklinde doğrudan sunulmuştur.
- Süreç, veri toplama aracı ve araştırmacının konumu ifade edilmiştir. Tutarlılık (İç güvenirlilik)
- Sonuçlar araştırmacı tarafından ham verilerle karşılaştırılmış ve değerlendirme yapılmıştır. (Doğrulanılabilirlik/Dış güvenirlilik)

İncelemelerde bir cümlenin şiddet kavramı içerinde yer almasında sınır; insan ve hayvanlara yönelik zarar verme amaçlı kasıtlı eylemlerdir. Bireyin kendini savunmasına yönelik hareketler, vatan savunması veya hayatta kalma mücadelesi şiddet kapsamına alınmamıştır. Aşağıdaki cümle, hayatta kalmak için zorunlu bir eylem olarak düşünülmüş; şiddet kapsamında değerlendirilmemiştir.

> *Üç yıl önce bir adada tek başına bırakılan Ben Gunn adlı karakter zorlu yaşam mücadelesini ifade ederken "İlk keçimi burada öldürdüm." cümlesini kurmuştur (Stevenson, 2011b: 108).*

Bulgular ve Yorum

Şiddet, çığ gibi büyüyen ve önüne geçilemeyen bir tehlikedir. İnsanların hayatını, fiziksel ve ruhsal sağlığını, huzurunu ve mutluluğunu etkiler. Şiddetin gelişimi üzerine çalışan birçok araştırmacı, şiddeti antisosyal davranış eğilimin yaygınlaşması olarak tanımlar (Gulbenkian Foundation, 1995: 33).

Şiddetin yayılım alanları arasında, en çok dikkat edilmesi gereken kişiler, çocuklardır. Hiçbir tanımlayıcı cevap, şiddetin nasıl engellenebileceğini ortaya koyamamasına rağmen, birçok faktör çocuğun risk profilini olumsuz yönde etkilediğini gösterir. Biyolojik faktörler, yetiştiği ortam, engelleyici aile, duygusal ve bilişsel gelişim, kalıtım, cinsiyet, akranları arasındaki ilişki, toplumdaki cinsiyet rolü, kültürel çevre, ekonomik yetersizlik ve fırsat eksikliği gibi sosyal şartlar, medya ve çocuğa yönelik eserler (kitaplar) bu faktörler arasında ilk akla gelenlerdir. Etkenlerden çocuk kitapları, bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Örneklem olarak belirlenen yirmi kitap, cümleler düzeyinde incelenmiştir. Eserlerde şiddete gönderme yapan cümle sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1. Örneklemde yer alan eserlerdeki şiddet sayısı

Sıra	Kitabın Adı	Sayfa sayısı	Şiddet içeren cümle sayısı	Bir sayfaya düşen oran
1	On Beş Yaşında Bir Kaptan	194	231	1,19
2	Define Adası	193	191	0,98
3	Prens ve Dilenci	210	178	0,84
4	Kaçırılan Çocuk	143	116	0,81
5	Tom Amcanın Kulübesi	163	130	0,80
6	Siyah Lale	174	128	0,74
7	Vatan Yahut Silistre	88	52	0,59
8	Küçük Erkekler	190	99	0,52
9	Siyah İnci	168	81	0,48
10	Hacı Murat	210	303	1,44
11	Çocuk Kalbi	199	74	0,37
12	RobinsonKruzo	88	28	0,32
13	İki yıl Okul Tatili	136	33	0,24
14	Değirmenimden Mektuplar	168	28	0,17
15	Gümüş Patenler	155	25	0,16
16	Şamatalı Köy	76	12	0,16
17	Denizler Altında Yirmi Bin Fersah	178	27	0,15
18	Beş Küçük Kardeş	168	24	0,14
19	İnsan Ne İle Yaşar?	95	12	0,13
20	Küçük Kadınlar	212	29	0,13

Tablo, şiddetin en çok yer aldığı eserden en az yer aldığı esere doğru sıralanmıştır. Sıralamada şiddete gönderme yapan cümle sayıları temel alınmamıştır. Ölçüt, sayfa başına düşen cümle sayısıdır. İlk dört sıradaki kitaplar "On Beş Yaşında Bir Kaptan, Define Adası, Prens ve Dilenci, Kaçırılan Çocuk" tur. Eserlerde şiddete gönderme yapan cümlelerin fazla olmasının yanında dikkate değer ortak özellikleri, çocuk kahramanların ön planda olmasıdır. Çocukların, kahraman olduğu eserlerde şiddete sıkça vurgu yapılması düşünülmesi gereken bir noktadır. Dört eserdeki kahramanlar haklarını alabilmek için şiddete başvurmak zorunda kalmıştır. Bu durum Sever'in (2013), Ergil'in (2001) uyarılarıyla bire bir örtüşmektedir.

Şiddete ait veriler, derinlemesine incelenebilmek alt başlıklara indirgenmiştir. Şiddeti kategorilere ayıran çalışmalardan biri, MetropolitanPoliceService'nin (MPS) araştırmasıdır. MPS; şiddeti psikolojik, ekonomik, fiziksel ve cinsel şiddet olarak dört başlıkta incelemiştir (Weldon, 2011: 85–86).Bu çalışmada şiddet MPS'nin başlıklandırma sistemine uygun olarak fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel olarak ele alınmıştır.

Fiziksel şiddet. Şiddetin en sık görülen biçimidir. Sarsma, hırpalama, tokat atma, dayak atma, bireye cisimler atma, duvarlara vurma, saçından tutup yerlerde sürükleme, itme, sopa ve odun ile dövme, ellerini kollarını bağlama, kesici delici aletlerle üzerine yürüme ve bunları kullanarak kişiyi yaralama, ateşli silahlar kullanma, kişileri öldürme gibi durumlar fiziksel şiddet uygulamalarıdır (Pala, 2013: 25). Araştırmanın verilerine göre fiziksel şiddete sıkça maruz kalanlardan biri, çocuk karakterlerdir. Prens ve Dilenci, Siyah İnci, Çocuk Kalbi, Gümüş Patenler, Hacı Murat, On Beş Yaşında Bir Kaptan eserleri çocuk karakterlerin fiziksel saldırıya uğradığı eserlerdir. Prens ve Dilenci adlı eserdeki Tom karakteri, sıklıkla aile içinde fiziksel şiddete uğrar. Tom'un "Uykulu ve sarhoş olmadığı her zaman beni döver." (Twain, 2011: 17) ve "Babasının önce sövüp sayacağını sonra da kırbaçla döveceğini; büyükannesinin de aynı şeyleri daha şiddetli şekilde tekrarlayacağını biliyordu." (Twain, 2011: 10) sözleri şiddetin boyutlarını gösterir. Çocuk Kalbi'ndeki "Baba zulmünden mutluluk nedir bilmeyen Precossi" aile içinde fiziksel şiddete uğrayan bir diğer karakterdir (Amicis, 2011: 88). On Beş Yaşında Bir Kaptan adlı eserin kahramanı DickSand ve Define Adası'nın kahramanı JimHawkins, küçük yaşlarına rağmen omuzlarında ağır yük vardır. Yolculukları bir yaşam mücadelesidir. Zor görevlerinde, birçok fiziksel saldırıya uğramışlardır. Siyah İnci'deki çocuk karakter Joe'nun maruz kaldığı fiziksel şiddet ise itilmedir. Atına şiddet uygulayan adamı uyardığında beklemediği bir cevap almıştır. Nezaket ve iyi niyetiyle yardım karşılığında adamın "Sen kimsin be bacaksız! Bana mı öğreteceksin at bakıcılığını. Çekil git başımdan!' diyerek onu kocaman elleriyle kenara itmesi" çocuk için olumsuz bir örnektir (Sewel, 2011: 59). Şiddet uygulayan kişiyi uyarması sonucu yine şiddetle karşılaşması düşündürücüdür. Çocuk karakterlere yönelik bir başka fiziksel şiddet, Gümüş Patenler adlı eserde yer alır. Öğretmen, öğrencilerini çalışmaya yönlendirmek için model olmak veya pozitif örnekler sunmak yerine fiziksel şiddet kullanmıştır. Öğrencilere hitaben "Ey tembel öğrenci! Çalış ve öğren! Eğer çalışmazsan gördüğün bu kırbaç seni çalışmaya ve öğrenmeye zorlayacaktır!" sözleriyle, öğrenmeyi içselleştirme yerine bir zorunluluğu yerine getirme, dayaktan kurtulmaya dönüştürmüştür (Dodge, 2011: 23). Bu davranış, okullardaki en büyük sorunlardan biri olan şiddeti artırabilir. Sınıfta davranışları ve sözleriyle model öğretmenin, istenilen bir davranışı şiddet uygulayarak veya şiddeti tehdit aracı kullanarak yaptırması, çocukların şiddeti benimsemelerine neden olabilir. Kumpulainen ve Räsänen (2000); Oliver ve Candappa (2003)çalışmalarında okullardaki şiddetin ulaştığı noktayı dile getirmişlerdir. Oliver ve Candappa (2003)ilk ve ortaokul öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında ilk okul öğrencilerinin yarısının, orta okul öğrencilerinin ise dörtte birinden fazlasının şiddete uğradığını ifade etmiştir. Hacı Murat eserinde ise çocuk karakter, büyüklerin mücadelesinde araç olarak kullanılmıştır. Şeyh Şamil, intikamını Hacı Murat'ın "Oğlunun gözünü kör etmekle" alacaktır (Tolstoy, 2011: 194). Şeyh Şamil, Hacı Murat ile mücadelesinde rakibinin zayıf noktası olarak oğlunu görür. Hiçbir suçu olmayan çocuğun gözlerini kör edeceğini söylemektedir.

İncelenen yirmi temel eserde, fiziksel şiddete uğrayan diğer grup kadınlardır. Değirmenimden Mektuplar, Tom Amcanın Kulübesi, Prens ve Dilenci, Hacı Murat adlı kitaplar, kadınlara yönelik fiziksel saldırının dikkat çektiği eserlerdir. Değirmenimden Mektuplar'dakiCoq-Galine, eşi Clarion'u her zaman döver. (Daudet, 2011: 80). Tom Amcanın Kulübesi'ndeki hasta ve zayıf kadın Lussi ise efendisi tarafından kırbaçlanır (Stowe, 2010: 138).Prens ve Dilenci adlı eserde, diğerlerinden farklı olarak kadınlara karşı fiziksel şiddeti bir kadın uygular. Eserdeki büyükanne, şiddet dolu bir kişidir. Gelinine ve kız torunlarına fiziksel şiddet uygular. Eserde geçen "Hiç vakit kaybetmeden çocuğu, anneyi ve kızları iyi bir dövdü" (Twain, 2011: 52) cümlesi onun şiddete sıklıkla başvurduğunu gösterir. Hacı Murat'ta ise kadına yönelik fiziksel şiddetin nedeni bir aileyi yok etme girişimidir. "Neden kadını öldürdüler? Neden olacak onların soylarını bitirmek istiyorlardı" ifadeleri, düşüncelerini gün yüzüne çıkarır (Tolstoy, 2011: 108).

İncelenen eserlerde fiziksel saldırıya maruz kalan gruplardan bir diğeri hayvanlardır. Hayvanlara yönelik fiziksel şiddete eserlerde sıkça rastlanır. Siyah İnci adlı eser, bu yönüyle dikkat çeker. Eserin kahramanı Siyah İnci, kendi başından geçen olayları ve diğer at arkadaşlarının yaşadıklarını anlatır. Eserde şiddeti en yoğun yaşayan, Ginger adlı attır. Sahibi ona o kadar şiddet uygulamaktadır ki ölümü bir çare görür. Siyah İnci'ye yaşama dair ideallerini anlattığı şu sözler Ginger'in yaşadığı zulmü gösterir: "En büyük arzum ne biliyor musun? Ölmek. Bir an önce ölmek istiyorum Siyah İnci. Çalışırken düşüp ölmek ve bu eziyetlerden, işkencelerden kurtulmak…" (Sewel, 2011: 120). Ginger için ölüm bir kurtuluştur. Sahibinin eziyetlerinden çıkış yoludur. Eserdeki çocuk karakter Dick de hayvanlara fiziksel şiddet uygular. Dick, "Eğlenmek için bazen koşan atlara taş atar, ardından da sırıtarak gülerdi (Sewel, 2011: 7). Değirmenimden Mektuplar adlı eserdeki Tistet de Dick gibi hayvanlarasaldırıyı bir eğlence olarak görür. (Daudet, 2011).

Siyah Lale'deki Bokstel ise fiziksel şiddeti, komşusuna zarar vermek amacıyla uygular. Bokstel'in "iki kediyi kuyruklarından bağlayarak komşusunun güzel lale bahçesine bırakması" komşusunun emeklerini bozma girişimidir (Dumas, 2011: 7). Bokstel, hem kedilereeziyet etmiş hem de komşusundan intikam almıştır. Hacı Murat ve On Beş Yaşında Bir Kaptan eserlerinde hayvanlar, öldürülme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Hacı Murat eserinde köye baskın yapan Ruslar, aradığı kişileri bulamayınca kinlerini diğer canlılara zarar vererek almıştır. Rus birlikleri, dağlıları bulamayınca tavukları kurşunlamışlardır (Tolstoy, 2011: 142). On Beş Yaşında Bir Kaptan'da kötü kalpli Negora, Dingo'yu öldürmeye çalışır (Verne, 2010).

İncelenen yirmi temel eserde öne çıkan başlıklardan biri savaş olgusudur. Dünya Sağlık Örgütü (2002) verilerine göre, 1.6 milyondan fazla insan şiddet yüzünden hayatını kaybetmiştir. Bu ölümlerin çoğu savaştan kaynaklanır. Hacı Murat, Define Adası, Kaçırılan Çocuk savaşın yer aldığı eserlerden bazılarıdır. Özellikle Hacı Murat, toplumsal şiddeti yansıtması yönüyle dikkat çeker. Eserde geçen "Rusları öldürmek insanlık için faydalıydı" cümlesi şiddeti bireysellikten çıkarıp belirli bir topluma karşı düşmanlığa sevk edebilir(Tolstoy, 2011: 146). Her Rus'a tehlike gözüyle bakmak, onları öldürmeyi yararlı bir eylem addetmek sakıncalı sonuçlar doğurabilir. Kaçırılan Çocuk adlı eserde zalim kralın Ardshiel'i açlıktan öldürmeye çalışması bir başka toplumsal şiddettir (Stevenson, 2011a: 58). Savaşın tüm olumsuzlarına rağmen Miller, kitapların savaştan kaçış yolu olmaması gerektiğini savunur. Miller'e göre kitaplar, (2009: 11) savaşmakta olan bir ulusun bireylerinin değişen sosyal ve politik koşullar arasında nasıl sıkışıp kaldığını ortaya koyması gerekir. Kaçırılan Çocuk (Stevenson, 2011a) ve Define adası (Stevenson, 2011b) savaşın meydana getirdiği olumsuzlukları göstermesi açısından faydalı olabilir. Define Adası'ndaki zalim kral, Ardshiel halkını zor kullanarak topraklarından atmış (Stevenson, 2011b: 58), halkının sefalet içinde yaşamasına neden olmuştur.

Fiziksel şiddet; çocuklar, kadınlar ve savaş olgusu dışında günlük hayatta da kullanılmıştır. Siyah Lale, eserinde De Witte kardeşler, hem iftiraya uğramış hem de halk tarafından linç edilmiştir (Dumas, 2011: 36).Yine Prens ve Dilenci adlı eserdeki avukat, "kulakları kesilip barodan atılarak cezalandırılmıştı. Buna ilaveten 5000 pound ceza ödemiş, iki yanağı dağlanmış ve ömür boyu hapse mahkûm olmuştu" (Twain, 2011: 178–179).

Psikolojik şiddet. Duygusal şiddet, duyguların ve duygusal ihtiyaçların, karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır (Pala, 2013: 25). Duygusal şiddetin amacı, bireyin özgüvenini zedelemek ve şiddeti uygulayan kişiye boyun eğdirmektir. Kişiye bağırma, başkaları önünde küçük düşürme, gururunu incitme, kişiyi fiziksel şiddet uygulamakla tehdit etme, kişinin duygu ve düşüncelerini açıkça ifade özgürlüğünü elinden alma, kendi gibi düşünüp davranmaya zorlama, kişinin hareket özgürlüğünü kısıtlama, kendi aile bireyleriyle veya arkadaşlarıyla iletişimini yasaklama, kişinin istediği gibi giyinme özgürlüğünü kısıtlama gibi fiziksel bir baskı olmaksızın uygulanan ve ruh sağlığını bozucu eylemlerin tümü psikolojik şiddet kapsamındadır (Aydemir, 2005).

Psikolojik şiddet, kısa bir zamanda meydana gelmesine rağmen etkisi uzun sürer. Weldon (2011) aile içi şiddete yönelik çalışmasında psikolojik (duygusal) şiddet üzerinde durur. Aile içinde en sık kullanılan şiddet türünün duygusal olduğunu ifade eder. Barbara Hart ise duygusal şiddetin fiziksel şiddetten çok daha gizli ve etkili olduğunu aktarır (Weldon, 2011: 85–86). İncelenen yirmi eserde, psikolojik şiddete maruz kalan en önemli grup, fiziksel şiddette olduğu gibi çocuklardır. Çocukların psikolojik şiddetle karşılaştığı ilk yer ise ailedir. Prens ve Dilenci, Hacı Murat kitapları bu yönüyle dikkat çeker. Hacı Murat'ta geçen Akim'in annesine söylediği "Petruha buradayken hep onu azarladınız, şimdi sıra bana geldi"(Tolstoy, 2011: 73) sözleri aile içindeki iletişimsizliği, şiddeti ve göz ardı edilmeyi ortaya koyar. Prens ve Dilenci adlı eserde de baba ve büyükanne, Tom'u dayakla tehdit eder. Tom aşağılama ve dışlamanın sistematik şekilde devam ettiğini "Babasının önce sövüp sayacağını sonra da kırbaçla döveceğini; büyükannesinin de aynı şeyleri daha şiddetli şekilde tekrarlayacağını biliyordu" (Twain, 2011: 10) cümlesiyle aktarır. Sever (2002), çocuğa zarar veren davranışlarda ilk sıraya %78 ile duygusal örselenmeyi koyar. Çocukların aşağılanmasını; ilgisiz, sevgisiz bırakılması; ailede ve toplumda çeşitli duygusal baskılar altında bırakılmasını; aile beklentilerine uyması için zorlamayı vb. çocuklarda duygusal örselenme olarak açıklar (Sever, 2002: 35).

İncelenen temel eserlerde çocukların psikolojik şiddete maruz kaldığı diğer bir mekân okullardır. Oliver ve Candappa (2003)çalışmasında ilk ve ortaokul öğrencilerinin okulda uğradığı şiddeti vurgulamıştır.

Çocuk Kalbi, Gümüş Patenler, Küçük Kadınlar, Küçük Erkekler, Prens ve Dilenci okulda çocuklara yönelik duygusal şiddetin yer aldığı eserlerdir. Çocuk Kalbi adlı eserde "sakat koluyla alay etmeleri, annesinin işinden dolayı onu küçük görmeleri" (Amicis, 2011: 23) Crossi'yi derinden etkiler. Gümüş Patenler'de Karl Jacop'u "Şişko.. Şişko.. Şişko.. Şişko…"(Dodge, 2011: 61) diye çağırarak arkadaşını yaralar. Okulda psikolojik şiddetin en fazla yer aldığı eser, Küçük Erkekler'dir. Özellikle Dan, sınıf arkadaşlarıyla sürekli alay eder, onlara karşı tehditkar davranır ve her fırsatta küfreder (Alcott, 2010: 87). Dick, Brown ile kamburluğu nedeniyle dalga geçer (Alcott, 2010: 35), fiziksel üstünlüğünü sınıf arkadaşlarına hâkimiyette tehdit aracı olarak kullanır.

Öğretmenlerin şiddetin uygulayıcıları olması, okulda maruz kalınan psikolojik şiddetle ilgili dikkat çekici veridir. Gümüş Patenler ve Küçük Kadınlar adlı eserlerdeki öğretmenler, dayağı bir tehdit unsuru olarak kullanır. Gümüş Patenler'deki öğretmen öğrencilerini "Ey tembel öğrenci! Çalış ve öğren! Eğer çalışmazsan gördüğün bu kırbaç seni çalışmaya ve öğrenmeye zorlayacaktır! (Dodge, 2011: 23) sözleriyle korkutur. Küçük Kadınlar'daki Bay Davis ise emrine uymayanları falaka cezasına çarptıracağını söyler (Alcott, 2011: 72). Sınıf içinde rol model öğretmenlerin baskıyı, tehdidi ve dayağı bir öğrenme aracı kullanması son derece yanlış bir tutumdur. İki olumsuz örneğe karşın Küçük Erkekler ve Çocuk Kalbi'ndeki öğretmenler, istendik karakterlerdir. Önyargısızdırlar, eğitimi sevgiyle bağdaştırır ve bilgiden önce karaktere önem verirler. Küçük Erkekler adlı eserdeki öğretmen Bay Bhaer, sınıfındaki hırsızlık olayının failini tahmin etmelerine rağmen "Şüphelendiğiniz kimseye, kesin bir şey bilmeden söz ve davranışlarınızla manevi işkence yapmanız doğru değildir (Alcott, 2010: 139–140) diyerek adalet dersi verir. Olumsuz davranışlar sergileyen iki öğretmenin aksine eğitimin ve okulun amacını emir-komuta zincirindeki sağlamlığı olarak tanımlamaz. Ona göre eğitimin amacı:

> *"…Hukukçu, şair, devlet adamı, müzisyen gibi meslek sahibi öğrenciler yetiştirmek değildir. Asıl amaç, onların dürüst, inançlı ve ahlaklı olarak yetişmelerini sağlamaktır (Alcott, 2010: 196).*

Bu şekilde düşünen ve öğrencilere ufuk gösterebilen öğretmen, öğrencileri tarafından çok sevilecektir. Çocuk Kalbi adlı eserdeki Bay Parboni de öğrencileri tarafından çok sevilir. Bay Parboni, öğretmenliği sadece bilgi gerektiren bir alan olarak kabul etmez. Öğretmenliğin eğitim yönünü öne çıkarır. Onun için sınıftaki her öğrenci çocuğu gibidir. Tanınması, ilgilenilmesi ve geliştirilmesi gerekir. Mesleğine aşkla bağlı Bay Parboni, öğrencilerinin gözünde, "Anne ve babadan sonra onları düşünen tek insan…"dır (Amicis, 2011: 28). Her öğrencinin kendine örnek aldığı kişidir.

Ekonomik şiddet. Ekonomik şiddet, ekonomik kaynakların ve paranın kişi üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır (Pala, 2013: 25). Kişinin parasını almak, zorla çalıştırmak, istediği hâlde çalıştırmamak, işe yollamamak ekonomik şiddetin uygulanma şekilleridir. İncelenen yirmi temel eserde ekonomik şiddetle ilgili göze çarpan önemli başlıklardan biri çocuklara yönelik olmasıdır. Prens ve Dilenci, Kaçırılan Çocuk, Değirmenimden Mektuplar çocuklara yönelik ekonomik şiddetin yer aldığı eserlerden bazılarıdır. Prens ve Dilenci'deki"Baba ve büyükanne çocukları dilenci yapmış; ama hırsız yapmayı başaramamıştı" (Twain, 2011: 10).Çocukları, insanların iyi niyetlerinden faydalanarak gelir elde etmek amacıyla kullanmak vicdansızlık ve ekonomik şiddetin en acı örneğidir. Fakat Tom, sadece babasının şiddetinden kurtaracak kadar dilencilik yapar. (Twain, 2011: 10). Kaçırılan Çocuk'ta ise Ebenezer, mirası tek başına elde edebilmek için Bay Alexander'ı öldürür (Stevenson, 2011a); öz yeğeni David'i köle olarak satar (Stevenson, 2011a).Değirmenimden Mektuplar'da ise kız çocuğu, boğaz eksilsin diye yetimhaneye gönderilir (Daudet, 2011: 106). Üstelik kız çocuğu görme engellidir. Evladını hem de gözleri görmeyen bir çocuğu ekonomik gerekçelerle terkeder. Öz çocuğuna bile maddi külfet olarak bakmak, aile olgusunun zayıflığını gösterir.

Eserlerde öne çıkan ekonomik şiddet uygulaması köleliktir. Tom Amcanın Kulübesi, RobinsonKruzo, Kaçırılan Çocuk ve Define Adası köleliğin işlendiği ya da köleliğe gönderme yapan eserlerden bazılarıdır. Tom Amcanın Kulübesi, kölelik konusunu ele alır. Eserin kahramanı Tom, bir kölenin gözünden dünyayı aktarır. Aynı zamanda zenci olan Tom, o dönemde zencilere bakış açısını şu sözlerle yansıtır: "Unutmayın ki bir zenci dünyaya, ona buna satılmak, oradan buraya satılmak için gelmiştir (Stowe, 2011: 62). Her zenciye köle gözüyle bakmak, insanlık onurundan sıyrılmaktır. Kölelerin hiçbir hakkı yoktur. "Bir köle her şeyiyle efendisinindir. Köleler evlenemezler(Stowe, 201: 16).Hatta sahibi eşinden ve çocuğundan ayrılmasını isterse buna karşı koyamaz (Stowe, 201: 16). İnsanların bir eşya gibi alınıp satılması, oradan oraya sürüklenmesi

insanlık dışıdır. Üstelik Tom Amcanın Kulübesi'ndeki BayHaley ve Georges (Stowe, 201: 62) ve RobinsonKruzo'dakiRobinson (Defoe, 2010: 17) gibi kişiler bunu bir meslek olarak kabul eder. Robinson günümüzdeki ithalat gibi "Donatacağı bir gemiyle Afrika sahillerinden altın tozu, fildişi ve zenci esiri getirecektim" der. Onun için altın tozunun, fildişinin ve kölenin birbirinden farkı yoktur. Üçü de bir gelir aracıdır. Kaçırılan Çocuk'taki David de köledir. Fakat o köle tüccarları tarafından değil öz amcası tarafından satılmıştır. Üstelik amcası bunu mirası tek başına elde etmek için yapmıştır (Stevenson, 2011a). Ekonomik şiddetin yer aldığı diğer eserler Hacı Murat ve Siyah İnci'dir. Hacı Murat'ta komutan kumar parasını ödeyebilmek için askerlerin parasına el koyar(Tolstoy, 2011: 26). Üstelik komutan bu davranışı her kaybedişinde yapar. Fakat ast-üst ilişkisini kullanarak askerleri bastırır. Siyah İnci'de ise sahibi Ginger'in yemini keser. Diğer atlara verilen yemin ona verilmemesini emreder. Gerekçesi Ginger'in iyi arabalara koşulmayacağıdır (Sewel, 2011: 119). Her canlıya para gözüyle bakmak; getirebileceği gelir kadar ihtiyaçlarını karşılamak yanlış bir düşüncedir.

Cinsel şiddet. Cinsel şiddet, kişinin isteğine aykırı olarak cinselliğin bir sindirme, denetleme ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır (Pala, 2013: 26). Kadınla zorla ilişkide bulunmak, aşırı kıskançlık, evlilik içi tecavüz ve cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak gibi davranışlar bu kapsamdadır. İncelenen yirmi temel eserde cinsel şiddete, Hacı Murat ve Vatan yahut Silistre eserlerinde rastlanmıştır.. Hacı Murat'ta çete köye baskın yapıp istediği kadını zorla kaçırmıştır (Tolstoy, 2011: 82). Vatan Yahut Silistre adlı eserde ise evlilik içi cinsel şiddet yer almıştır. Adam, eşiğinin çocuğuna sahip olmaya çalışır. Aile yapısına aykırı bu durumun olmaması gerekir.

İncelenen kitaplarda şiddete en az gönderme yapan kitaplar "Beş Küçük Kardeş, İnsan Ne İle Yaşar?" ve "Küçük Kadınlar"dır. Adı geçen eserler, devinim veya eylem odaklı değildir. Bu eserlerde, duygular ön plandadır. Olumlu davranışları ve hisleri yüceltme, öne çıkartma söz konusudur. Bu sebeple eserlerdeki karakterler, istendik davranışlar sergileyerek doğru bir model oluşturur. Çocuk Kalbi, karakterlerinin davranış biçimi, örtük veya açıktan verdiği mesajlar itibarıyla güzel bir örnektir. Eserde özellikle okul ve öğretmeni tanımlarken kullanılan ifadeler, çok değerlidir. Eserin kahramanı öğretmenini "Anne ve babamdan sonra beni benden daha çok düşünen tek insan…" (Amicis, 2011: 28) ve "Kişiliğimin mimarı, üzerimde anne babam kadar hakkı olan hanımefendi…" (Amicis, 2011: 186) olarak tarif eder. Bu donanıma ve dünya görüşüne sahip öğretmenin eğitim anlayışı, herhangi bir konunun öğretimi ile sınırlı değildir. Öğrencileri, onu bir öğretici değil eğitici olarak tanımıştır. "O, eğitimi derste bitiremeyenlerdendir" (Amicis, 2011: 26). Yalan söyleyen öğrencisine öğretmenin verdiği ceza, her yalan söyleyişinde yalan söyleyen öğrencisinin kendi eline vurmasıdır (Alcott, 2010: 61). Bu davranış, öğretmenin sorumluluk duygusunu ve öğrencisinin olumsuz davranış karşısındaki üzüntüsünü gösterir. Dersi okulla sınırlandırmayan bir öğretmen için okul da sıradan bir algının çok ötesindedir. Ona göre okul "Bir sevgi ocağıdır, eğitim yuvasıdır (Amicis, 2011: 12). Bu eğitim kurumunun amacı da okulun yöneticisi Bay Bhaer tarafından *"Okulun eğitim amacı hukukçu, şair, devlet adamı, müzisyen gibi meslek sahibi öğrenciler yetiştirmek değildir. Asıl amaç, onların dürüst, inançlı ve ahlaklı olarak yetişmelerini sağlamaktır" (Alcott, 2010: 196)* şeklinde ifade edilir.

Göğüş'ün (1978: 167) dar çerçevede ilköğretim Türkçe dersinin öğrencinin hayatında kullanacağı bilgi ve becerileri içermesi gerektiği savunmasına benzer olarak Çocuk Kalbi adlı eserde okul, hayatın bir kesiti olarak düşünülür. Öğrenciler, sadece akademik yönden geliştirilmesi gereken kişiler olarak düşünülmemiştir. Eserdeki karakterler, okulu öğrencinin kişilik gelişiminde birinci derecede rol oynayan ve iyi örnekler sunan bir kurum olarak kabul eder. Eserdeki karakterlerden Bay Bhaer'in "Şimdi bana en çok neye ihtiyacınız olduğunu söyleyiniz" sorusuna Bayan Bhaer "Ben bütün bahçemi sabır yetiştirmek için ayırıyorum. Çünkü bana en gerekli şey bu" (Alcott, 2010: 51–52) olarak cevap verir. Bu yönlendirmeye ilave olarak çocuklar kendilerine yönelten bu soruya sebat, bıkmamak, yumuşak başlılık, çalışkanlık; bir kız öğrenci ise "babası kadar akıl" cevabını verir. Yine aynı eserde verilen olumlu mesajlardan biri anneye saygıdır. Kitapta geçen "Annesinin ahını almış hangi insan bu dünyada gün yüzü görebilmiştir. Ya da hayatta annesinin hayır duasını almadan kim başarılı olabilmiştir? (Amicis, 2011: 43). sözleri okuyucu üzerinde pozitif bir gelişim sağlayacaktır. Çocuk Kalbi adlı eserde tarif edilen okulun yöntemi "sevgi"(Alcott, 2010: 197) olarak ifade edilir.

Tartışma ve Sonuç

Kitap, çocuğun imgesel düşünmesini sağlayan, özdeşim kurarak eserdeki örtük veya doğrudan verilen mesajları içselleştirdiği kurmaca bir dünyadır. Bu evren içindeki mücadeleler, değerler, fikirler ve karakterler çocuğun dünyasında direkt olarak yer bulur. Çocuklara yönelik kitaplar, çocuğun dünyasında olumlu izler bırakmalıdır. Çocuklar kitaplardaki mesajları diğer medya araçlarından gelenler gibi içselleştirir (Mission, 1998: 53). Özellikle inanılabilir çocuk kahramanlar, okuyucuda empati oluşturur. Karakterler çocuğun toplumun dinamiklerini anlamasına yardımcı olur. Ayrıca kitaplar, çocuğun hislerini ve kendini keşfetmesine yardımcıdır (Berk: 2002: 373).

Şiddet, bugün dünyanın ve toplumumuzun her alanında yer alan ve giderek genişleyen bir olgudur. Birçok çocuk, her gün şiddete maruz kalır veya tanık olur (D'ArezzoandThompson: 2006: 345). Birçok araştırma, televizyonda yayımlanan şiddet içeriğini izlemenin; saldırgan davranışa neden olma, şiddete karşı duyarsızlaşma, yaşanılan dünyadan korkma, şiddeti çözüm yöntemi olarak benimseme gibi olumsuz etkileri olduğunu göstermiştir. Şiddetin toplumda yaygınlaşması toplumsal üretimde düşüş, sağaltım harcamalarında çok fazla artış, toplumun moral değerlerinin zayıflaması, toplumsal bağların gevşemesi ve giderek toplumsal anominin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Mutlu, 1997). Çocuklar, şiddetten en çok etkilenen dezavantajlı gruptur. Karşılaştığı televizyon yayınlarında, kitaplarda ve filmlerde karşılaştığı örnekler, kişiliğin oluşum aşamasında şiddeti, legal ve etkili bir yol olarak kabul etmesine neden olabilir. JL Singer ve DG Singer (1980), McCarthy vd. (1975), Eron ve Heusman'ın (1982) araştırmaları şiddet içeren filmlerin seyredilmesiyle şiddet içeren davranışlar sergileme arasında pozitif yönde bir ilişki ortaya koymuştur (Aktaran: Mutlu: 1997). Avcı (2010) da ülkemizde yaptığı çalışmasında aynı sonuca ulaşır. Ülkemizde yapılan araştırmalarda ulaşılan çarpıcı sonuçlardan biri ilk veya ortaokul çağındaki erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla şiddeti daha fazla onaylamasıdır (Bolat: 2010; Çetin: 2004; Arslan: 2008). Şiddet üzerine çalışmalar yapan Birimoğlu (2012) şiddetin ortaya çıkma sebeplerini toplumsal ve ahlaki değerlerdeki bozulma, karakter eğitimindeki yetersizlikler olarak tanımlar.

Bu çalışma, Sever (2013), Göka ve Türkçapar (2013); Birimoğlu'nun (2012) karakter eğitiminde dikkat çektiği ve çocuklar için hazırlanmış eserlerde bulunmaması gereken olumsuz örneklerden hareketle oluşturulmuştur. Çalışma sonunda özellikle çocuk karakterlerin fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddete uğradığı görülür. Şiddete maruz kalan karakterler ise genellikle kahramandır. "On Beş Yaşında Bir Kaptan, Prens ve Dilenci, Kaçırılan Çocuk, Define Adası, Küçük Erkekler" gibi çocuk kahramanların bulunduğu eserler, şiddete sıkça gönderme yapar. Nimon (1993), çocuk edebiyatı ürünlerinde şiddetin öne çıkarılma nedenini, 19. yüzyıl sonlarına doğru eserlerde ideal insanın vazifeleri öne çıkarılmasına bağlar. İdeal davranışların yerine getirebilmesinde ise şiddet geçerliliği kanıksanmış bir araçtır.

Şiddet, okuyucusunu esere bağlayan, heyecan verici ve motivasyonu güçlendiren bir araç olarak görülür. Çocuk karakterlerin, kahraman olduğu eserlerde şiddetin ön planda olması olumsuz bir tablodur. "Denizler Altında Yirmi Bin Fersah" kitabı, olay tabanlı bir eser olmasına karşın şiddete diğer eserlerle karşılaştırıldığında fazla yer vermemiştir. Bu bilginin verilme nedeni, heyecanın veya aksiyonun sadece şiddet aracılığı ile gerçekleşmeyeceği düşüncesidir. Sever (2004: 192)'e göre kitaplarda yaşamın bir gerçeği olduğu düşüncesiyle, şiddet olgusuna da yer verilebilir. Ancak, olay kurgusunda, çocukların yaş ve gelişim özellikleri de göz önünde bulundurularak yer verilen şiddet ögeleri, çocukları şiddete karşı neler yapılması gerektiği konusunda duyarlı kılmalı, onlarda şiddete ve kaba güce karşı bir anlayış oluşturabilmelidir. Özellikle, çocuklara demokratik yaşamın önemi ile bireysel ve toplumsal ilişkilerdeki sorunların çözümünde en önemli yöntemin " iletişim " olduğu sezdirilmelidir.

Tabloda alt sıralarda yer alan eserlerde, duygular ön plandadır. "Gümüş Patenler, Şamatalı Köy, Beş Küçük Kardeş, İnsan Ne İle Yaşar?,Küçük Kadınlar" sürekli bir maceradan ziyade insan ilişkilerinin ve hislerin aktarıldığı eserlerdir.

Bu çalışma, çocuklara yönelik eserlerin içerik yönünden değerlendirilmesine yönelik bir incelemedir. Çocuk kitaplarındaki şiddetin incelendiği ilk çalışmalardan olması yönüyle önem arz etmektedir. Şiddet veya diğer özelliklerin inceleneceği diğer çalışmalarla desteklenmelidir.

Öneriler

Eserlerde şiddetin oluşturacağı olumsuz etkileri ortadan kaldırabilmek için şu öneriler geliştirilmiştir:

- Çocuk kitapları, sadece dil ve üslup açısından incelenmemeli; olay örgüsü, karakterlerinin yapısı, verdiği mesajlar yönüyle de ele alınmalıdır. Bu süreç, Çocuk Edebiyatı Araştırma Merkezleri altında gerçekleştirilebilir.
- Şiddetin amaca götüren araç olarak tanımlanmamasına dikkat edilmelidir.
- Şiddet, yasallaştırılmamalıdır.
- Kitapların incelenmesinde sağlık uzmanlarından, eğitim yöneticilerinden, öğretmenlerden, psikologlardan yardım alınmalıdır.
- Çocuk edebiyatı ürünlerinde olumlu etkileşim üzerinde durulmalıdır. Çocuk Kalbi'ndeki Bay Parboni ve Küçük Erkekler adlı eserdeki Bay Bhaer gibi rol modeller mümkün olduğunca kullanılmalıdır.
- Medyada, görsellerde, filmlerde ve diğer teknolojik içeriklerde şiddet içeren davranışlar mümkün olduğu kadar azaltılmalıdır.
- Kişiler arasındaki saygıyı artırma, anlaşmazlıkların çözümü ve empatik dinleme uygulamaları yapılmalıdır.
- Öğrenciler için okul ve okul sonrası nitelikli sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlenmelidir.

Kaynakça

Akçay, E. (2009). *100 temel eser'in kelime kazanım açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Bolu.

Alcott, LM. (2010). *Küçük erkekler*. AH. Mahmutoğlu (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Alcott, LM. (2011). *Küçük kadınlar.* A.Topçu (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Amicis, ED. (2011). *Çocuk kalbi.* M. Arkın Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Arslan, SÖ. (2008). *Lise öğrencilerinde öz kavram ve aile ilişkisinin akran zorbalığına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Audet, A. (2011). *Değirmenimden Mektuplar*. Y.Yılmaz (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Avcı, A. (2010). *Eğitimde şiddet olgusu lise öğrencilerinde şiddet, saldırganlık ve ahlaki tutum ilişkisi, Küçükçekmece ilçesi örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aydemir, SR. (2005). Şiddet. Mevzuat Dergisi, 91, Retrived from http://www.mevzuatdergisi.com/2005/07a/04.htm at 13.01.2014.

Ayrancı, Ü.,Köşgeroglu, N. ve Günay, Y. (2004). Televizyonda çocukların en çok seyrettikleri saatlerde gösterilen filmlerdeki şiddet düzeyi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 5, (3), 133–140.

Bandura, A. (1986). *Social foundations of tought and action: a social cognivite theory*, Englewood Clifts, NJ: Prentice-Hall.

Berk, LE. (2002). *Infants, children, andadolescents* (4th ed.). Boston: Allynand Bacon.

Birimoğlu, C. (2012). *Gaziantep üniversitesi eğitim fakültesi öğrencilerinin şiddete yönelik bakışları.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Bolat, SD. (2010). İlköğretim *6. sınıf öğrencilerinin şiddete yönelik tutum ve zorba-kurban olma durumlarının aile içi şiddet açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.

Creasey, M. (2013). *Does violenc ehave a place in Children's Literature?.* Retrived from [Online]: http://oneotareadingjournal.com/2010/does-violence-have-a-place-in-children%E2%80%99s-literature/ at 20.10.2013.

Cüceloğlu, D. (2001). *İçimizdeki çocuk.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çetin, H. (2004). *Öğrenci ergenlerin şiddete yönelik tutumları: yaş ve cinsiyete göre bir değerlendirme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Daudet, A. (2011). *Değirmenimden mektuplar.* Y.Yılmaz(Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

D'arezzo, WM. And Thompson, S. (2006). Topics of stres and abuse in Picture boks for children. *Children's Literature in education*, 37,335–347. http://dx.doi.org/10.1007/s10583-006-9015-3

Defoe, D. (2010). Robinson Kruzo. O. Fatih (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Dodge, EM. (2011). *Gümüş patenler.* AH. Mahmutoğlu (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Dumas, A. (2011). *Siyah lale.* M. Mat (Yay. Haz.:). İstanbul: Zambak Yayınları.

Ergil, D. (2001). Şiddetin kültürel kökenleri. *Bilim ve Teknik Dergisi*, 399, 40–41.

Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Kadıoğlu Matbaası.

Göka, E. ve Türkçapar, H. (2013). *Gençlik ve şiddet*. Retrived from www.yoret.org.tr/download/posta/41.doc *at 20.10.2013*

Gulbenkian Foundation (1995). *Children and violence*. Retrived from www.yoret.org.tr/download/posta/41.doc *at 11.10.2013*

Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar- ilkeler- teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kemal, N. (2011). *Vatan yahut silistre.* E. Eren (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Kızılkaya, A. (2012). *100 temel eser içerisindeki hikâye ve romanlarda işlenen ahlaki konuların eğitsel yönden değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.

Kidd, K. (2005). "A" is forauschwitz: psychoanalysis, traumatheory, and the children's literature of atrocity. *Children's Literature,* (33) 120 – 149. http://dx.doi.org/10.1353/chl.2005.0014

Koehnecke, D. (2001). Smoky night and crack: controversial subjects in current children's stories. *Children's Literature in Education* (32) 1, 17 – 30. http://dx.doi.org/10.1023/A:1005261920692

Köknel, Ö. (2000). *Bireysel ve toplumsal şiddet.* İstanbul: Altın Kitaplar.

Kumpulainen, K. and Andräsänen, E. (2000). Children involved in bullying at elementary schoolage: their psychiatric symptoms and deviance in adolescence: an epidemiological sample. *Child Abuse & Neglect*, 24 (12) 1567 – 1577. http://dx.doi.org/10.1016/S0145-2134(00)00210-6

Lelli, CM. (2010). *Incorporating domestic violence awareness through an undergraduate reading course focused on children's literature.* Unpublished Doctora Tethesis, Widener University Faculty of the School of Human Service Professions, Chester.

Lindgren, A. (2011). *Şamatalı köy. E. Eren* (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Michaud, Y. (1994). *Şiddet*. C. Muhtaroğlu (Çev.), İstanbul: İletişim Yayınları.

Miller, K. (2009). Ghosts, gremlins, anåd "thewar on terror" in children's blitz fiction. Children's Literature Association Quarterly, (34)3, 272–284. http://dx.doi.org/10.1353/chq.0.1920

Misson, R. (1998). Theory and spiceand things not nice: Popular culture in the primary classroom. In M.

Moustakis, C. (1982). A pleaforheads: Illustrating violence in fairytales. Children's Literature Association Quarterly, (7) 2, 26 – 30. http://dx.doi.org/10.1353/chq.0.0547

Mutlu, E. (1997). Televizyon, çocuklar ve şiddet. *İstanbul Üniversitesi, İletişim Fakültesi Dergisi*, :4, 41–75.

Nimon, M. (1993). Violence In Children's Literature Today. Dreams And Dynamics. Retrived from http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED399935.pdf *at 17.12.2013*

Kızılkaya, A. (2012). *100 temel eser içerisindeki hikâye ve romanlarda işlenen ahlaki konuların eğitsel yönden değerlendirilmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.

Oliver, C. And Candappa, M. (2003).Tackling bullying: listening to the views of children and young people. Retrived from http://dera.ioe.ac.uk/6346/1/rr400.pdf *at 23.12.2013*

Özer, BA. (2012). *Ortaöğretim için belirlenen 100 temel serisinin türk dili ve edebiyatı eğitiminin genel amaçları çerçevesinde incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Anabilim Dalı, İzmir.

Özyer, N. (2002). *Çocuk kitaplarında olumlanan şiddet.* Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu. 25-27 Nisan 2002. Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Pala, B. (2013). *Aile içi şiddet, aile sağlığı.* Murat Ünalacak (Editör). Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, no: 1980, 22–36.

Porter, EH. (2011). *Pollyanna*. C. Serbest (Çev:). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Sever, S. (2007). *Çocuk ve edebiyat*, 3. Basım, Ankara: Kök Yayıncılık.

Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*, 1. Basım, İzmir: Tudem.

Sever, S. (2002). *Çocuk kitaplarına yansıtılan şiddet*. Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu. 25-27 Nisan 2002. Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Sewel, A. (2011). *Siyah inci.* A. Topçu (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Sidney, M. (2011). *Beş küçük kardeş.* AH. Mahmutoğlu (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Stevenson, RL. (2011a). *Kaçırılan çocuk. B. Zengin* (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Stevenson, RL. (2011b). *Define adası* (Yayına Hazırlayan: Üstün Demirhan). İstanbul: Zambak Yayınları.

Stowe, HB. (2010). *Tom amcanın kulübesi*. Y. Öztürk (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Şen, Ü. (2007). *Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005 yılında tavsiye ettiği 100 temel eser yoluyla türkçe eğitiminde değerler öğretimi üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

Tenekeci, M. (2011). *İlköğretim 6. Sınıf öğrencilerinin yazılarındaki söz dizimi ile milli eğitim bakanlığı tarafından belirlenen 100 temel eser listesinde yer alan kitaplardaki söz dizimlerinin karşılaştırılması: Kilis örneği.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı, Kilis.

Tolstoy, LN. (2011a). *Hacı Murat*. *B. Zengin* (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Tolstoy, LN. (2011b). *İnsan ne ile yaşar?. B. Zengin* (Yay. Haz.). . İstanbul: Zambak Yayınları.

Türk Dil Kurumu (1998). Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Twain, M. (2011). *Prens ve dilenci*. N. Başkaya (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Ulutaş, M. (2011). *İlköğretim 100 temel eser listesindeki kitapların hedef kitlenin düzeyine uygunluğu*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Uşak.

Verne, J. (2011). *Denizler altında yirmi bin fersah. L. Ergül* (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Verne, J. (2012). *İki yıl okul tatili*. AH. Mahmutoğlu (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Verne, J. (2010). *On beş yaşında bir kaptan.* AH. Mahmutoğlu (Yay. Haz.). İstanbul: Zambak Yayınları.

Welldon, EV. (2011). *Playing with dynamite: a personal approach to the psychoanalytic under standing o fperversions, violence, and criminality*. London: Karnac Books.

Williams, B.T. (2004, March). Boysmay be boys, but do they have to writet hat way? [Literacy& Identity department]. Journal of Adolescent&Adult Literacy, 47(6). Retrieved from *http://www.readingonline.org/newliteracies/lit_index.asp?HREF=/newliteracies/jaal/3-04_column/index.html* at 01.11.2013

World Health Organization (2002). *Dünya Şiddet ve Sağlık Raporu: Özet*, Genova Retrived from http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/factsheets/pb_violencealcohol.pdf at 04.09.2013.

Yalçın, F. (2012). *RTÜK kararları çerçevesinde televizyon yayınlarında şiddet*. Uzmanlık Tezi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara.

Yasif, R. (2013). Violence must be kept out of children's books. Retrieved from http://tribune.com.pk/story/512111/violence-must-be-kept-out-of-childrens-books/ at 09.09.2013

Yavuzer, H. (2004). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yurtseven, H. (2011). *Meb onaylı 100 temel eserde yer alan çeviri kitaplardaki iletilerin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygunluğunun Türkçe öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Bursa.